

EGY TÖRTÉNELMI ÉVFORDULÓ ELŐTT

Ez év őszén — pontosan: október 20-án — telik negyven esztendeje, hogy hatályát veszítette az a szegénytvény (1715. évi XLIX. tc.), amely II. Rákóczi Ferencet és menekült társait száműzötték, a haza ellenségének és hazaárulónak nyilvánította és vagyonukat a kincstár javára lefoglalta.

1906-ban a kurucok nagy emigránsainak maradványait végre hazahozhatta az „utókor”.

Ez az évforduló — amelyen ismét mód adatik a nemzetnek, hogy vizsgálgatgyon: mennyire meri őszintén lemérni múltját s hogy mennyit vállal a szabadságmozgalmak eszméiből — talán alkalom lesz történelemszűzünknek és publicistáinknak a visszapillantásra. A leírt mondat, a kimondott szó: állásfoglalás. Cselekedni lehet: vagy az úri Magyarország szemléletével terhelten, ennek reakcióját támogatva — vagy szolgálva a jövőt, egy szellemi téglával gyarapítani a dolgozók szabad Magyarországnak épületét. A hallgatás a legszomorúbb bizonyítványt állítaná ki. Akik nem akarnak vagy nem mernek állást foglalni, mindenkor ballasztjai a szabadságküzdelmek hordozóinak, mert szívják a kialakuló szabad társadalmak s az erre irányuló mozgalmak életerejét, ahelyett, hogy gyarapítani igyekeznének.

A munkásmozgalom — minden szabadságeszme hordozója — nem hallgathat. Harcosainak ki kell állni, mert *tisztázandók a küzdelmet csak tisztázott fogalmakkal lehet vívni.* A haladást csak kritikai szemmel, kendőzetlen őszinteséggel lehet szolgálni.

Amikor az elmúlt év decemberében lehetőség nyílt arra, hogy felvilágosodásunk koráról írt köziratom kiadásra kerüljön („A magyar demokrácia születése”), könyvemnek előre nem véletlenül kerültek Szabó Ervin szavai. E soroknak jelmondatként kellene állni minden törekvés fölött, amely a magyar történelem átértékelésére vállalkozik:

„Hagyományok oly mélyen gyökereznek az emberek lelkében, hogy hosszú időre képesek útjukat állni az új eszméknek még akkor is, ha ezeknek befogadása legsürgősebb és így mélyebb létezőkük. A holtak uralkodnak rajtuk, jó és rossz értelemben. S a holt igazságok rettenetesen lassítják az eleven igazságok útját.

Magyarország története klaszszikus tere az elavult hagyományok tozódásának. Az ember elremül, látván, miféle historiákkal tömik már az elemiskolások agyát, mit neveznek magyar történelemnek a közép- és felsőiskolában, miféle felfogásokat táplál a publicisztika és az úgyszólván történet-tudomány a közvéleményben! Ha nem tudna, hogy itt a hagyományban bennejáró ereje mellett még egy másik, hatalmas erő működik: az osztály befolyása, amelynek a nemzeti történet bizonyos irányú kiszínezése érdeke — nem értene meg, hogyan sikerült létrehozni a jelentéktelen történeteseké és a hamis magyarzatoknak azt a szövevényét, amelyet magyar nemzeti történelemnek neveznek.

Valódi szolgálatot tenne Magyarország kulturális haladásának az, aki megtisztítaná az agyakat a pókhálótól, amelybe a történetírás vonta őket, aki tisztán és igazán engedné látni az ország múltját, hogy tisztában és igazabban láthassák jövőjének feltételeit. Ki fogja eltemetni a köztünk járkáló holtakat! Ki fogja elűzni a szellemeket, a kísérteteket! Mert csodálatos erő lakozik bennük.”

Az évforduló talán alkalmas szolgáltató történelmünk néhány téveszméjének kigyomlálására. A magyar közvélemény súlyosan terhelt attól a szemlélettől, amelyet a múlt századai és az ellenforradalom évtizedei plántáltak bele. A hamis ideálokat csak úgy tudjuk megsemmisíteni, ha minden alkalmasat felhasználunk a magyar nép

szabadságküzdelmeinek őszinte ismertetésére — ezzel nagy mértékben járulunk hozzá a demokráciára neveléshez s a köztársaság és a demokrácia ideológiai tisztázásához.

A kurucok — magát a felkelést — és a szatmári békét követő évtizedek ismert történetét mesterségesen feltették történelmi téveszmékkel. Pedig a közösséget égők nem tartanak igényt arra, hogy az

Szembenezünk a munkanélküliséggel is — mondotta Bán Antal elvtárs, iparügyi miniszter

A Lampart gyártelepén szerdán délután tömeggyűlés volt, amelyen a Richter, Albus, Sorg, Dorogi gumi, Philaxia és a Gyapjúiparum dolgozói is résztvettek. A gyűlésen Bán Antal elvtárs beszédet mondott. Utalt a stabilizáció kezdeti nehézségeire. Már mindig találkoztunk — mondotta a többi között — vigyorgó arcokkal, amelyekről látszik az a káröröm, hogy a stabilizációból szerintük nem lesz semmi. Ezek ostoba fráterek, akikre azonban mégis vigyázni kell, nehogy bajt csináljanak.

Ha a mai helyzetet összehasonlítjuk az inflációval, meg kell állapítanunk, hogy a javulás kétségtelen.

Amíg az inflációban minden fokozatosan pusztult, a stabilizációban az irányzat fölfelé halad. A kapitalisták magasabb béreket javasoltak. Ebbe azonban mi nem mehetünk bele, mert elég volt az inflációs zűrzavarból. Mi, szociáldemokraták, már az infláció során azt mondtuk, hogy

a többtermelést a pártfegyelem kérdésévé tesszük és ettől az elhatározásunktól nem tágtunk.

Kormányozni nem azt jelenti, hogy azt tesszük, amit akarunk, mert

A szociáldemokrata agrárpolitikai bizottság a dolgozó parasztság védelmében

A Szociáldemokrata Párt agrárpolitikai bizottsága eddig többirányú javaslattal fordult az illetékes tényszókhöz az agrárróló szűkítése érdekében. Rámutatott, mennyire gátolja a stabilizációs törekvéseket az, ha a földműves drágán vásárol és olcsón kell adnia saját terményeit. Ehhez kapcsolódnak azután más olyan kirívó visszasságok, amelyek a dolgozó parasztságot sújtják. Nevezetesen a malomdézma, a kereskedelmi tőke spekulációja stb. De nagyban hátráltatja a mezőgazdasági termelés egészséges kialakulását a hitelhiány is. Biztató reményi keltett, hogy a Gazdasági Főtanács hat és félmillió forint hitelt szavazott meg az aszálykárosult gazdák vetőmagakójára és az ősi minőségű vetőmagakójára.

Az aszálykárosult gazdák között ezer vagón vetőmag került kiosztásra.

Vételérőllegért mázsánként 19 forintot és 3 forint utalványdíjat kell fizetni, a vételár többi része pedig 1947. év folyamán lesz visszafizetendő terményben. A vetőmagakójában csak azok részesülhetnek, akiknek részorvultságát tüzetes vizsgálat után megállapították. A minőségi vetőmagért a gazdák ugyanolyan fajú nem minőségi terményt adnak vissza, ezenfelül november 30-ig mázsánként 12 forint minőségi felárat kell fizetni.

Felszólította továbbá a Gazdasági Főtanács az Anyag- és Árvivatakt,

utókor színes ködbe, vagy tömjénfüstbe burkolja őket, ahelyett, hogy eszméiket és cselekedeteiket hirdetének és vinnék közelebb a megvalósuláshoz. A nemzeti felbuzdulás, amely 1906-ban nagy ünnepegek között hozta haza Rákóczi hamvait, nem terjedt odáig, hogy elfogulatlan megvilágításba helyezze korának társadalmi történetét — nem utolsó sorban azért, mert sokan tudatában voltak annak, hogy ezzel a társadalmi haladás útját kövezték volna.

A megemlékezés azonban csak akkor szolgálja a szabadságra való nevelés ügyét, ha ez nem új misztifikációt jelent, hanem sok-sok őszinteséget is: *szigorú bírálatot mindannak, ami történelmi tévlatból károsnak bizonyult.*

Vágvölgyi Tibor

csak azt tehetjük, ami reális. Szembenezünk a munkanélküliséggel is, amely nem olyan mértékű, hogy meg kellene tölteni.

Arra törekvünk, hogy az üzemek ne bocsássák el munkásikat és tisztviselőiket, hanem töltsék munkát számukra.

Ezt a magunk részéről megfelelő és józan hitelpolitikával mozdítjuk elő. Szeptemberben már 313 millió forint értékű bankjegyet bocsátunk ki. Ebből az összegből lényeges részt kihatározzuk az üzemek forgótőkéje javára és a béketermelésre való átállításra. Bán elvtárs ezután a politikai életünkben szinte állandósult idegességről beszélt és rámutatott arra, hogy egész Európában kezd újraéledni a nemrégben még ájtultan beverő reakció.

Nálunk is sokan szeretnék a múltat visszahozni, de ez hiába való törekvés. Pozíciókat többé fel nem adjuk, tudatosságunkat bizonyítja a földreform és az államosítás.

Perdóbató feladatunk, hogy felvilágosítsuk a parasztságot és rávezessük a szocializmus útjára. Beszédét azzal fejezte be, hogy a jobbra való menetelésnek az ideje elmúlt, a fejlődés iránya balra mutat.

nek vetőmagszükségletükön felül nem maradt 150 ezer búzafeladagjuk. Ezek megvásárolhatják a fejadaghoz hiányzó gabonát, s ez esetben a már beadott dézsmát is visszatérítik. Ahol jó volt a termés, a beszedett dézsmát a község-beli ellátatlanok kenyérének biztosítására a helyszínen hagyják.

Nincs még kellő intézkedés egyes kereskedők spekulációs túlkapásainak ellensúlyozására. Gyakori eset, hogy olyan vidékeken, ahol a nagy szárazság következtében kevés volt a takarmány, vagy kevés pénz volt forgalomban, a gazdák kénytelenek voltak a pénzszűke miatt állataikat eladni. Ezeket a helyeket az állatkereskedők elepték és jóval áron alul vásárolták össze az állatokat, majd a magasabb hatósági áron adták tovább. Így egy-egy állaton 100–200 forintot is kerestek. Ideje volna az ilyen spekulációt hatóságok beavatkozással megakadályozni.

A műegyetemi könyvtár

s az Iparművészeti Múzeum könyvtára is megsérült az ostrom alatt. Ez azt jelenti gyakorlatilag, hogy az ország egyetlen, valóban országos igényekre méretezett műszaki könyvtára s az egyetlen olyan könyvtárunk, melyben a minőségi és művészi munka szakirodalmi össze van gyűjtve, alig használható. Újjáépítés idején s abban az új Magyarországon, melyben az emberes munkaviszonyok s emberhez méltóbb életfeltételek mellett talán ismét alkalom nyílik a minőségi munkára is, e két könyvtár még akkor sem maradhat mai állapotában, ha garasos költségvetésünk nem teszi lehetővé a két intézmény államköltségen történő tartozását. Úgy véljük, itt az alkalom, hogy a Gyáriparosok Országos Szövetsége, ezúttal nem idegen parancsra s háborús célokért, hanem önként, országos érdekből a zsebébe nyúljon, bebonyoltsa, hogy immár túllát a pillanatnyi haszon szűk látókörén s arra is hajlandó áldozni, hogy az újjáépítés több évtizedes munkáját kitűnő szakemberek s elsőrangú szakmunkások végezzék. A hídverők rohammunkájához példázunk ők a munkáltatók rohamáldozatkészségét!

A Lampart előfizetett száz Népszavára

A Lampart Rt. az üzemi bizottság kezdeményezésére napi 100 Népszavára ízelett elő munkásai és kiszármú tisztviselői részére, hogy szociális úntudatra, igazságkeresésre nevelje őket s a Népszaván keresztül ismerjék meg a szocialista szellemet, amely eddig is számos harcos, megalkuvást nem ismerő szocialistát nevelt. Meleg szeretettel üdvözöljük a Lampart Rt. dolgozóit. A Népszava iránt megnyilvánuló szeretetük legyen követendő példa más üzemeknél.

Kéthly Anna előadása a Műegyetemen

A Műegyetemi Technikus Kör által rendezett „demokratikus órák” keretében 20-án déli 12 órakor a Műegyetem nagyteremében Kéthly Anna elvtárs előadást tart „Egyetemi ifjúság és demokrácia” címmel.

A rádió pénteki műsora:

BUDAPEST I. 6.45: Reggeli torna. 7.00: Hírek. 7.20: Az Áttelepítési Kormányhivatal közleménye. 7.30: Hanglemek. 8.00: Előadás. 8.15: Hanglemek. 9.00: Jazz-együttes. 9.40: Hírek. 10.10: Hanglemek. 10.30: Kisebleti adás. 12.00: Déli harangszó. Hírek. 12.15: Gerard Laboch énekel. 12.45: Elbeszélés. 13.00: Jazz-együttes. 14.00: Hírek. 14.10: Vöröskereszt-közlemények. 14.20: Postászenekar. 15.15: Rádióiskola. 15.55: Műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A Magyar Nők Demokratikus Szövetségének műsora. 16.25: Előadás. 16.45: Előadás. 17.00: Szakszervezeti tanácsadó. 17.16: Szakszervezeti híradó. 17.15: Hanglemek. 17.35: Elbeszélés. 17.45: Sportközlemények. 18.00: Hírek. 18.05: Vöröskereszt-közlemények. 18.15: Gyermekbarátok műsora. 18.30: Rádió-kamarazene. 19.15: Előadás. 19.35: Faluhíradó. 20.00: Hírek. sporthírek. 20.30: Török Erzsébet énekel. Veress Sándor zongorizál. 21.00: Előadás. 21.15: Előadás. 21.25: Hanglemek. 21.50: Hírek és krónika oroszul. 22.00: Hírek. 22.20: Hanglemek. 22.30: Műsorismertetés. 22.35: Vöröskereszt-közlemények. 22.45: Hanglemek. 23.10: Hírek angolul. Utána: Angolnyelvű előadás. 23.20: Hírek és krónika francián. 23.35: Hanglemek. BUDAPEST II. 20.00: Hanglemek. 21.30: Rádió szabadgyvetem. 21.00: Hírek. 21.35: Giganyszo. 23.00: Hanglemek.